

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 150/2021-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Evou Braxatorisovou, advokátkou, Trenčianska 17, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 122/2010 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 6 Co 777/2014, 6 Co 17/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 122/2010 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 17/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 5 C 122/2010 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré **s ú p o v i n n í** vyplatiť jej Okresný súd Bratislava I vo výške **2 000 eur** a Krajský súd v Bratislave vo výške **1 000 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave **s ú p o v i n n í** spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

Odôvodnenie :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 4. januára 2021 a doplnenou 15. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 122/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 6 Co 777/2014, 6 Co 17/2018 (ďalej aj „napadnuté konania krajského súdu“), ako aj vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 17/2018-448 zo 4. novembra 2020 vo výroku I a III. Sťažovateľka navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 150/2021-21 z 13. apríla 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní okresného súdu a postupom krajského súdu v napadnutých konaniach krajského súdu na ďalšie konanie vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka vystupuje vo veci samej v procesnom postavení žalobkyne proti žalovanej [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“); predmetom sporu je žaloba o úhradu istiny vo výške 3 500 eur s príslušenstvom z titulu odstúpenia od spotrebiteľskej zmluvy. Napadnuté konanie začalo na základe žaloby sťažovateľky okresnému súdu doručenej 3. júna 2010. Do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne rozhodnuté o náhrade trov konania.

3. Okresný súd ako súd prvoinštančný vo veci prvýkrát rozhodol rozsudkom č. k. 5 C 122/2010-248 z 9. júna 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 9. júna 2014“), avšak krajský súd ako odvolací súd predmetný rozsudok uznesením č. k. 6 Co 777/2014-295 z 18. decembra 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 18. decembra 2014“) zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Po vrátení veci okresný súd vydal v poradí druhý rozsudok č. k. 5 C 122/2010-400 z 1. februára 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 1. februára 2017“), ktorým sťažovateľke vyhovel v celom rozsahu. Rozsudok okresného súdu z 1. februára 2017 bol následne zmenený

rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 17/2018-448 zo 4. novembra 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu zo 4. novembra 2020“).

4. Sťažovateľka vo vzťahu k prieťahom v napadnutých konaniach namieta najmä celkovú dĺžku napadnutých konaní vedených pred okresným súdom aj krajským súdom, keď ani jedenásť rokov od podania žaloby nebolo konanie ukončené vydaním právoplatného rozhodnutia o trovách konania. Vo vzťahu k postupu okresného súdu v jeho napadnutom konaní argumentuje tým, že okresný súd realizoval opakujúce sa dokazovanie a pri svojom prvom rozhodnutí posúdil vec hmotnoprávne nesprávne. Pokiaľ ide o postup krajského súdu v jeho napadnutých konaniach, namieta, že krajský súd si v rámci oboch odvolacích konaní vyhradil až neúmerne dlhý čas na rozhodnutie.

II.

Vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu, prehľad procesných úkonov a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Ústavný súd si už v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti od okresného súdu vyžiadal aj jeho vyjadrenie k samotnej ústavnej sťažnosti. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr V 49/2021 doručenom ústavnému súdu 16. februára 2021 v podstatnom uviedol, že poukazujúc na procesné úkony okresného súdu v danej veci je toho názoru, že zo strany okresného súdu nedošlo k prieťahom v napadnutom konaní. Okresný súd vo veci konal priebežne, jednotlivé úkony vykonával v primeraných lehotách a bez zdržania reagoval na podania sporových strán a na ich procesný postup. Dodal, že dĺžku napadnutého konania výrazne ovplyvnili jednak opakované žiadosti žalovanej o odročenie pojednávania, ako aj návrhy sťažovateľky na pripustenie zmeny žaloby a nutnosť odstránenia vád podanej žaloby. Považuje preto za dôvodné pri posudzovaní dĺžky napadnutého konania prihliadnuť aj na uvedené správanie sporových strán, ako aj na skutočnosť, že z dôvodu rozhodovania o opravných prostriedkoch sa vec nachádzala na krajskom súde celkovo počas obdobia približne tri a pol roka. Zároveň poukázal na to, že zákonná sudkyňa musela okrem civilnej agendy vybavovať aj rodinnú agendu, v ktorej je povinná konať prednostne v zmysle osobitných lehôt stanovených Civilným mimosporovým poriadkom (ďalej aj „CMP“), čo považuje za objektívny dôvod významne limitujúci rýchlosť prejednávania aj napadnutého konania (po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie sa okresný súd v rámci doplnenia vyjadrenia v plnom rozsahu odvolal na svoje vyjadrenie zaslané pred predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti, pozn.).

II.2. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Krajský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr V 180/2021 doručenom ústavnému súdu 11. mája 2021 v podstatnom uviedol, že na základe rozvrhu práce krajského súdu bola daná vec do oddelenia 6 Co pridelená od 1. januára 2020. Zákonná (referujúca) sudkyňa v mesiaci september 2020 vec (sp. zn. 6 Co 17/2018, pozn.) naštudovala, zreferovala v senáte a odovzdala predsedovi senátu s návrhom na ďalší postup vo veci. Pojednávanie bolo následne nariadené na 14. október 2020 a 4. novembra 2020 bol vo veci vyhlásený rozsudok. Vzhľadom na uvedené je krajský súd

toho názoru, že v tomto napadnutom konaní sa postupovalo plynulo a bez prietáhov, a to aj s poukazom na skladbu a počet pridelených vecí v predmetnom súdnom oddelení. Veci sa vybavovali postupne podľa ich nápadu, pričom pred vybavením predmetnej veci bolo potrebné vybaviť zložitejšie veci, ktoré napadli skôr. Zároveň doplnil, že napadnuté konanie vedené pod sp. zn. 6 Co 777/2014 bolo na krajskom súde začaté 5. novembra 2014, pričom vo veci bolo rozhodnuté 18. decembra 2014, teda za obdobie približne šiestich týždňov od nápadu veci, takže k prietahom v tomto konaní dôjsť nemohlo. Na záver uviedol, že zovšeobecnené vyjadrenie sťažovateľky týkajúce sa prietáhov v trvaní jedenástich rokov považuje vo vzťahu ku krajskému súdu za zveličené a aj samotné prietahy uvádzané sťažovateľkou v podanej ústavnej sťažnosti sú opisované všeobecne a len minimálne odlišujú napadnuté konanie pred súdom prvej inštancie a pred súdom druhej inštancie. Preto považuje ústavnú sťažnosť vo vzťahu k postupu krajského súdu po vecnej stránke za nedôvodnú.

II.3. Prehľad procesných úkonov:

7. Ústavný súd z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu, ako aj zberných spisov krajského súdu zistil nasledujúce skutočnosti. Napadnuté konanie pred okresným súdom začalo 3. júna 2010 na základe sťažovateľkou podanej žaloby a do dňa vydania tohto rozhodnutia nebolo okresným súdom právoplatne rozhodnuté o náhrade trov konania (nebolo rozhodnuté o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 5 C 122/2010-461 z 9. decembra 2020 o náhrade trov konania, okresnému súdu doručenej 18. januára 2021, pozn.). V súvislosti s postupom okresného súdu v jeho napadnutom konaní možno uviesť, že okresný súd v priebehu napadnutého konania nariadil celkovo 18 pojednávaní, z ktorých sa uskutočnilo 12 pojednávaní (v termínoch 20. jún 2011, 7. október 2011, 12. jún 2013, 25. november 2013, 7. apríl 2014, 4. jún 2014, 9. jún 2014, 15. apríl 2015, 16. november 2015, 22. február 2016, 28. september 2016 a 1. február 2017, pozn.). V dôsledku ospravedlnenia sa žalovanej a jej žiadosti o odročenie boli odročené celkovo štyri pojednávania nariadené na 2. október 2013, 15. jún 2015, 14. september 2015 a 25. máj 2016. Z dôvodov na strane okresného súdu boli odročené dve pojednávania nariadené na 1. február 2012 (z dôvodu prebiehajúceho znaleckého dokazovania, pozn.) a na 11. január 2017 (z dôvodu nariadenia pojednávania v prednostnej veci, pozn.). Zároveň zo spisového materiálu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľka bola okresným súdom dvakrát vyzvaná na odstránenie väd návrhu (19. mája 2015 a 24. júla 2015, pozn.). V období od 9. augusta 2012 do 28. januára 2013 bol spisový materiál u znalca na účel vypracovania znaleckého posudku č. 4/2013 z 21. januára 2013. Okresný súd zároveň vydal dva rozsudky vo veci samej (ako je to uvedené v bode 3 tohto nálezu, pozn.). Pokiaľ ide o postup krajského súdu, tak v prípade napadnutého konania (vedeného pod sp. zn. 6 Co 777/2014, pozn.) bol spis s odvolaniami sťažovateľky a žalovanej proti rozsudku okresného súdu z 9. júna 2014 krajskému súdu predložený 5. novembra 2014 a rozhodnuté o ňom bolo za necelý mesiac a pol uznesením krajského súdu z 18. decembra 2014. V prípade napadnutého konania krajského súdu (vedeného pod sp. zn. 6 Co 17/2018, pozn.) bol spis s odvolaním žalovanej proti rozsudku okresného súdu z 1. februára 2017 krajskému súdu predložený 18. januára 2018 a rozhodnuté o ňom bolo rozsudkom krajského súdu zo 4. novembra 2020.

II.4. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľke bola výzvou ústavného súdu z 18. mája 2021 daná možnosť vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu sp. zn. 1 Spr V 49/2021 doručenému ústavnému súdu 24. februára 2021 a k stanovisku okresného súdu sp. zn. 1 Spr V 49/2021 doručenému ústavnému súdu 14. mája 2021 (v ktorom sa okresný súd v plnom rozsahu odvolal na svoje stanovisko doručené ústavnému súdu 24. februára 2021, pozn.), ako aj k stanovisku krajského súdu sp. zn. 1 Spr V 180/2021 doručenému ústavnému súdu 11. mája 2021. Predmetná výzva ústavného súdu bola riadne doručená 14. júna 2021. Sťažovateľka v lehote 10 dní stanovenej ústavným súdom požadované stanovisko nezaslala, čím nevyužila právo vyjadriť sa.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach je založená na jej tvrdení, že celková dĺžka napadnutých konaní vedených pred okresným súdom a krajským súdom v trvaní toho času už viac ako jedenásť rokov od podania žaloby bez vydania právoplatného rozhodnutia o trovách konania je neakceptovateľná. Vo vzťahu k postupu okresného súdu argumentuje, že ten realizoval opakujúce sa dokazovanie a pri prvom rozhodnutí posúdil vec hmotnoprávne nesprávne, a pokiaľ ide o postup krajského súdu, namieta, že tento si v rámci oboch odvolacích konaní vyhradil neúmerne dlhý čas na rozhodnutie.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu žiadateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 295/2019).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutých konaniach došlo k vzniku prietáhov, či ich vznik bol spôsobený primárne postupom okresného súdu a krajského súdu, alebo na ich vznik malo vplyv aj správanie

a postup samotnej sťažovateľky, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala samotná povaha prejednávanej veci.

12. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je uplatnenie nárokov zo spotrebiteľských zmlúv (v danom prípade z titulu odstúpenia od spotrebiteľskej zmluvy, pozn.), v zásade patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Teda ústavný súd v danom prípade nezistil zásadnú právnu a ani skutkovú náročnosť sporu (a to aj s prihliadnutím na potrebu vypočutia viacerých svedkov a znaleckého dokazovania, pozn.). Uvedené kritérium tak nie je spôsobilé ospravedlniť vznik priesťahov v napadnutom konaní, pričom ústavný súd zdôrazňuje, že zásadnú skutkovú či právnu náročnosť vo svojich vyjadreniach k ústavnej sťažnosti nenamietali ani okresný súd a ani krajský súd.

13. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky, ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že sťažovateľka bola okresným súdom dvakrát vyzvaná na odstránenie väd návrhu (19. mája 2015 a 24. júla 2015, pozn.), pričom zo spisu vyplýva, že na obe tieto výzvy reagovala v zásade v lehote jedného mesiaca (24. júna 2015 a 7. augusta 2015, pozn.). V ostatnom priebehu na strane sťažovateľky v jej postupe a správaní ústavný súd nevzhladol žiadne skutočnosti, ktoré by podstatným či zásadným spôsobom negatívne ovplyvnili dĺžku napadnutých konaní. Sťažovateľka sa zúčastňovala nariadených pojednávaní a v zásade poskytovala potrebnú súčinnosť pri prejednávaní veci. Ani uvedené kritérium tak nie je spôsobilé zbaviť okresný súd a krajský súd zodpovednosti za vznik priesťahov v napadnutých konaniach.

14. Tretím hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach. K tomu je potrebné v prvom rade uviesť, že napadnuté konanie od jeho začatia (podania žaloby 3. júna 2010, pozn.) až do dňa vydania tohto rozhodnutia ako celok nebolo právoplatne ukončené vydaním právoplatného rozhodnutia o náhrade trov konania. Konanie stále prebieha, a to už v celkovej dĺžke presahujúcej obdobie jedenástich rokov, čo je už samo osebe ústavnoprávne neakceptovateľné. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za dôležité opätovne poukázať (ako na to poukázal už aj pri prijatí ústavnej sťažnosti v časti priesťahov na ďalšie konanie, pozn.) na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike [rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11], ktorým ESLP rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania. Vo vzťahu k napadnutému konaniu okresného súdu ústavný súd po preštudovaní spisového materiálu musí konštatovať najmä jeho nedostatočne efektívny a tiež nesústredený postup. V tejto súvislosti je možné poukázať najmä na tú skutočnosť, že napriek tomu, že okresný súd vo veci uskutočnil pomerne značný počet pojednávaní (celkovo dvanásť, pozn.), v dôsledku jeho nesústredenej činnosti došlo jednak k zrušeniu v poradí prvého rozsudku okresného súdu z 9. júna 2014 (uznesením krajského súdu z 18. decembra 2014, ktorým krajský súd zároveň vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, pozn.) a následne aj v poradí druhý rozsudok okresného súdu z 1. februára 2017 bol v rámci odvolacieho konania rozsudkom krajského súdu zo 4. novembra 2020 zmenený. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že na konštatovanie toho, že napadnuté konanie nebolo „poznačené“ priesťahmi, nestačí len zistenie, že v rámci neho okresný súd vykonával hoc aj pomerne značné množstvo pojednávaní či iných úkonov. Podstatné je to,

či tieto úkony boli vykonávané efektívne a smerovali k právoplatnému ukončeniu napadnutého konania v primeranom čase. V prípade postupu okresného súdu to však nebolo naplnené. Okresný súd síce v napadnutom konaní vykonal pomerne značné množstvo úkonov, avšak nepostupoval v ňom dostatočne efektívne a sústredene.

15. Zároveň vo vzťahu k tomuto kritériu a k postupu krajského súdu v jeho napadnutých konaniach musí ústavný súd taktiež konštatovať existenciu zbytočných prietáhov, a to konkrétne vo vzťahu k napadnutému konaniu krajského súdu vedenému pod sp. zn. 6 Co 17/2018. Zo zberného spisu krajského súdu ústavný súd zistil, že odvolanie žalovanej proti rozsudku okresného súdu z 1. februára 2017 bolo krajskému súdu predložené 18. januára 2018. Krajský súd však bol vo veci následne v podstate dva roky úplne nečinný. Zákonnej (referujúcej) sudkyňi bola vec pridelená 1. februára 2020 a po naštudovaní veci [ústavný súd na tomto mieste dodáva (aj keď tým samotný krajský súd neargumentoval, pozn.), že si je samozrejme vedomý toho, že aj krajský súd, resp. zákonný sudca potrebuje istý primeraný čas na naštudovanie veci] bolo 21. septembra 2020 nariadené pojednávanie na 14. október 2020, po ktorom bol 4. novembra 2020 vyhlásený rozsudok krajského súdu. V postupe krajského súdu (v rámci napadnutého konania vedeného pod sp. zn. 6 Co 17/2018, pozn.) tak boli ústavným súdom identifikované prietahy v období od 18. januára 2018 až do 1. februára 2020 spočívajúce v jeho nečinnosti. Pokiaľ ide o napadnuté konanie krajského súdu vedené pod sp. zn. 6 Co 777/2014, vo vzťahu k jeho priebehu ústavný súd nevzhladol dôvod na konštatovanie existencie prietáhov. Uvedené odôvodňuje tým, že krajský súd v podstate „obratom“ rozhodol o podaných odvolaniach sťažovateľky a žalovanej, keď mu bol spis s odvolaniami okresným súdom predložený 5. novembra 2014 a rozhodnuté o odvolaniach bolo už po necelom mesiaci a pol uznesením krajského súdu z 18. decembra 2014. V uvedenej časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovelo (bod 5 výroku nálezu).

16. Na základe uvedeného, vychádzajúc aj z obsahu spisových materiálov okresného súdu a krajského súdu, ústavný súd dospel v danom prípade k jednoznačnému záveru, že napadnuté konanie okresného súdu a napadnuté konanie krajského súdu vedené pod sp. zn. 6 Co 17/2018 trpia prietahmi. Po zhodnotení všetkých okolností musí ústavný súd skonštatovať, že prietahy idú primárne na vrub postupu okresného súdu, ako aj krajského súdu, a to najmä v dôsledku ich nečinnosti (v prípade krajského súdu, pozn.), ako aj neefektívneho a nesústredeného postupu (v prípade okresného súdu, pozn.). Súdy v daných napadnutých konaniach nepostupovali v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. S poukazom na okresným súdom uvádzané aspekty spočívajúce v nadmernej zaťažnosti zákonnej sudkyne v dôsledku nutnosti vybavovať okrem civilnej agendy aj rodinnú agendu, v ktorej je povinná konať prednostne v zmysle osobitných lehôt stanovených Civilným mimosporovým poriadkom, ústavný súd v zmysle svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno technické podmienky pre riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľky. Ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom

dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020).

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v jeho napadnutom konaní, ako aj krajského súdu v jeho napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 17/2018 boli porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

18. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ako postupom okresného súdu v jeho napadnutom konaní, tak aj postupom krajského súdu v jeho napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 17/2018, a keďže napadnuté konanie okresného súdu nie je ku dňu vydania tohto nálezu právoplatne ukončené [konanie vo veci samej síce právoplatne skončené je, avšak zostáva rozhodnúť o náhrade trov konania (okresným súdom nebolo rozhodnuté o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 5 C 122/2010-461 z 9. decembra 2020 o náhrade trov konania, pozn.), takže nie je právoplatne skončené ako celok], okresnému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty (bod 2 výroku nálezu).

19. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka požadovala priznanie zadosťučinenia voči okresnému súdu a krajskému súdu spoločne vo výške 10 000 eur, čo odôvodňovala primárne poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutých konaní v trvaní jedenástich rokov, ako aj s poukazom na spôsob vedenia sporu okresným súdom a krajským súdom.

20. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal najmä na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutých konaní, keď ani po viac ako jedenástich rokoch nie je vec definitívne právoplatne ukončená vrátane právoplatného rozhodnutia o trovách konania. V prípade okresného súdu a jeho napadnutého konania prihliadol najmä na tú okolnosť, že jedenkrát došlo k zrušeniu jeho rozhodnutia (rozsudku okresného súdu z 9. júna 2014, pozn.) a vec sa tak po štyroch rokoch

opätovne vrátila pred súd prvej inštancie na ďalšie konanie a zároveň krajský súd v časti zmenil aj jeho druhé rozhodnutie, a to rozsudok okresného súdu z 1. februára 2017. V prípade krajského súdu a jeho napadnutého konania vedeného pod sp. zn. 6 Co 17/2018 ústavný súd prihliadol najmä na jeho úplnú nečinnosť v tomto konaní v časovom období od 18. januára 2018 až do 1. februára 2020. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľke však ústavný súd na strane druhej prihliadal aj na to, že samotná sťažovateľka dvakrát musela odstrániť vady podania, ako aj na tú skutočnosť, že samotné napadnuté konanie pred okresným súdom prebieha v súčasnej dobe už len v dôsledku podanej sťažnosti sťažovateľky proti rozhodnutiu o trovách konania (vo veci samej už bolo meritórne rozhodnuté, pozn.), uvedené však nič nemení na ústavnoprávne neakceptovateľnom stave trvania napadnutého konania ako celku v trvaní toho času už presahujúcom jedenásť rokov, pozn.]. Preto ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke voči okresnému súdu v sume 2 000 eur a voči krajskému súdu v sume 1 000 eur, teda celkovo v sume 3 000 eur (bod 3 výroku nálezu).

22. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovел tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 4 výroku nálezu).

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Celkovo sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov v sume 384,08 eur.

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú okresný súd a krajský súd povinné spoločne a nerozdielne uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu